

## **Роль іноваційних напрямів графічного дизайну в розвитку візуальних комунікацій**

**Сергій Панета,**

*к. мист., доцент, доцент кафедри дизайну,  
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,  
e-mail: papetasp@krok.edu.ua,  
ORCID: 0000-0001-9896-4411*

Сучасний графічний дизайн надзвичайно динамічний за своєю природою. Як область інноваційної практики він рік від року нарощує швидкість генерування тем, трендів, ідей, завдань, з якими стикається дизайнер. Інноваційні технології в графічному дизайні визначають перспективи розвитку візуальних комунікацій і перетворюють дизайнера на творця нових візуальних мов, спроможного до успішного вибудовування комунікації в нових проблемних ситуаціях.

Пошук критеріїв для визначення ефективності дизайну неухильно зміщується від інтерпретацій його соціальної місії до практичних аспектів використання нових інформаційних і мережевих технологій у вирішенні комунікаційних проблем. В цьому контексті головним критерієм ефективності дизайну слід визнати інноваційність його продуктів, що формують розробку візуальних образів як потужний засіб впливу на соціальні комунікації.

В сучасному урбанізованому просторі одним з актуальних засобів візуальної комунікації є лайтпейнтинг (lightpainting). Це техніка малювання світлом при фотографуванні, яку ще називають світлографіка, люмінографія, світлограффіті. Будь яке джерело світла (ліхтарик, смартфон, запальничка) – це робочі інструменти фотохудожника, а простір його полотно. Завдяки камері з довгою експозицією і різноманітним світловим ефектам народжуються фантастичні, часом химерні, картини, створені за допомогою світла. Фінський дизайнер Янне Парвіайнен (Janne Parviainen), як і чимало інших художників, що працюють зі світлом, відкрив для себе цей метод випадково. Якось, фотографуючи вночі з довгою експозицією, він ненавмисне штовхнув камеру. Переглядаючи зображення, Янне побачив, що вуличні ліхтарі перетворилися на світлові смуги, що утворювали подобу візерунка. Своє випадкове відкриття Янне Парвіайнен використав для створення неповторних світлових шоу. Його основним інструментом залишився фотоапарат, а в якості пензля дизайнер використовує світлодіодні ліхтарі. Експозиція деяких фотографій триває понад 30 хвилин, майже як за доби перших чорно-білих світлин. Протягом всього часу експозиції автор малює світлом ті лінії, які потім бачить глядач. Аби залишатися для камери невидимим Янне використовує чорний маскувальний одяг. Власний стиль художник визначає як експресіонізм з елементами графіті. На відміну від популярного в лайтпейнтингу використання загадкових символів і знаків, окреслених світлими смугами, в центрі творів фінського майстра постають експресивно трактовані людські силуети.

Яскравим представником магічного напрямку світлограффіті є француз

Жульєн Бретон (Julien Breton), більш відомий під псевдонімом Kaalam. Своєрідність його творчої манери полягає в створенні виразних візуальних символів, подібних до арабської каліграфії. Насправді, це аж ніяк не східна писемність. Придивившись до примхливих завитків каліграфічних символів Жульєна Бретона, можна розпізнати слова і фрази на латиниці. Використовуючи колоритний прилад, що нагадує меч джедаїв з відомої саги «Зоряні війни», дизайнер вимальовує в повітрі гігантські слова, фрази і короткі речення. Фотограф Давид Галар (David Gallard) знімає його граффіті, використовуючи тривалу експозицію. На нічному тлі камера фіксує лише найяскравіші джерела світла, в той час, як сам художник залишається невидимим.

Одним з найсучасніших прикладів діджиталізації мистецтва є піксель-арт. Італійський дизайнер і художник Нікола Фелако (Nicola Felaco) звертається до актуальних персонажів і особистостей сучасного світу. Серед його героїв – Девід Боуї, Крафтверк, Том Йорк, Ейнштейн. Частими персонажами робіт майстра є культові образи кіно- й анімаційних стрічок: Супермен, їжачок Сонік, Супер Маріо. Фелако ніби створює своєрідний піксельний конструктор, розбираючи й наново збираючи своїх персонажів. Форма і динаміка кожного пікселя стає головним засобом характеристики певного образу.

Найбільш наочно функції соціальної комунікації виконує street-art. Вуличні граффіті не знають меж, вони безкінечно різноманітні як за об'єктами розташування, так і за стилістикою. Зразки культурного вандалізму і справжнього мистецтва органічно співіснують в межах цього напрямку. З метою зупинити глядача, змусити замислитись, здивувати, навіть шокувати послідовники street-art звертаються до концептуалізму, сюрреалізму, використовують формат 3D зображення. Наприклад, Курт Веннер (Kurt Wenner), американський художник зі світовою популярністю, використовує ефект гіперреальності і віртуозних оптичних ілюзій. Його роботи, створені на асфальті, підлозі, стінах, викликають відчуття паралельної реальності, змінюють звичну систему координат.

Швейцарці Сабіна Ланг і Даніель Бауман малюючи на асфальті, привертають увагу до непримітних місць, а також дають нову візуальну інтерпретацію популярних міських зон. Проект «Вуличний живопис» являє собою серію міських картин, де геометричні форми і яскраві кольори «укладають» безпосередньо на асфальт. Працюючи з громадськими просторами, Ланг і Бауман ніби наново обживають їх, змінюючи сприйняття навколишнього урбаністичного пейзажу. Їхній дизайн підштовхує наново познайомитися з добре відомими місцями, помилуватися оновленими міськими пейзажами, стати свідками оригінальної естетичної трансформації міста.

Промовистим прикладом соціально-політичної комунікації через візуальні образи street-art стала тематика російської агресії в Україні.

«Від самого початку війни росії проти України по всьому світу почали з'являтися роботи митців, які висвітлюють події в Україні та засуджують російську агресію. Потужні стінописи в кольорах українського прапора не тільки показують незламність українців, а і нагадують жителям різних країн, що ми

боремося за загальнолюдські цінності. І ми дуже вдячні кожному із художників та активістів, хто завдяки своїй енергії та таланту допомагає людям почути Україну» [1].

Мурал вуличного художника Seth «Україна в дії» з'явився у французькій столиці за кілька днів після початку повномасштабного вторгнення армії РФ. Україна в образі дівчинки з державним прапором хвацько чавить черевичками російську техніку. В Празі автор муралу Chemis присвятив свій твір варварському бомбардуванню Маріупольського театру. В Амстердамі вуличний художник зобразив на бетонному блоці трактор українського фермера, що буксирує російський танк. Литовський митець Лінас Казюліоніс надихнувся документальним фото прощання перед відправкою на фронт, нині цей мурал нагадує про українську війну мешканцям Вільнюса. Географія творів street-art, присвячених війні в Україні охоплює десятки країн на різних континентах. Це Великобританія, Німеччина, США, Турція, Сирія та ін. На відміну від масмедіа, які оперують об'єктивною інформацією, митці street-art створюють суб'єктивний образ війни в Україні, спрямований на безпосередній емоційний відгук глядача.

Сьогодні інноваційні напрями в графічному дизайні не можна умістити в межі традиційних визначень. Вони проявляються від майже нематеріальних форм комп'ютерної графіки до монументальних форм стінопису. В межах цього діапазону безліч комбінованих графічних технік, які синтезують спадок каліграфії, рисованої гравюри, фотографії з найновішими винаходами в галузі комп'ютерних програм, світлотехніки, нанофарб тощо.

**Ключові слова:** street-art; піксель-арт; люмінографія.

### **Список використаних джерел**

1. Намалюю тобі Україну: ТОП муралів, що нагадують світові про підтримку українців // <https://rubryka.com/article/murals-in-support-of-ukrainians/>
2. Janne Parviainen // [https://en.wikipedia.org/wiki/Janne\\_Parviainen](https://en.wikipedia.org/wiki/Janne_Parviainen)
3. History // <https://lightpaintingphotography.com/light-painting-history/>
4. Ben Heine // [https://en.wikipedia.org/wiki/Ben\\_Heine](https://en.wikipedia.org/wiki/Ben_Heine)